

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

הרב יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת תזריע-מצורע תשפ"ו

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

עצמה של שמחה

נוכח את החידוש העצום, מדברי הגמרא: "אין שכינה שורה, לא מתוך עצבות; ולא מתוך עצלות; ולא מתוך שחוק; ולא מתוך קלות ראש; ולא מתוך שיחה; ולא מתוך דברים בטלים. אלא, מתוך דבר שמחה של מצוה, כנאמר בשאול המלך: "וְהָיָה כִּנְגֹן הַמִּנְגֵּן וְתָהִי עָלָיו יָד ה' " (שבת ל:).

וכן, מוזכר ביעקב אבינו, מזמן שיוסף נעדר מביתו ומאן להתנחם לא שרתה עליו שכינה, עד אשר נודע לו שיוסף חי עומד בצדקותו ומושל במצרים, או אז נאמר: "וְתָהִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם." פרש"י: שרתה עליו שכינה שפירשה ממנו. (ויגש פ' מ"ה כ"ז)

אם כן, המסקנה העולה מכל האמור: שמחה גוררת השראת שכינה. וכמובן - שכינה נמצאת רק באדם טהור.

כעת הכל ברור ופשוט, האשה מקדימה להיטהר מטומאת לידתה בלידת זכר, רק בשל מידת השמחה הקיימת בה: זכר - שבוע. נקבה - שבועיים.

מעתה נשכיל להבין, מדוע בפרשת 'כי תבא' אנו שומעים דברים מחרידים בהעדר השמחה, כנאמר: "וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֹהִים וְרָדְפוּךָ וְהִשְׁגִּיחוּ... תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרַב כָּל".

והביאור הוא כך: תפקיד המצוות לקרב ולדבק את האדם בקב"ה. בקיומם - הארת ה' שורה על האדם וניצול מכל 'מרעין בישין'.

אך מה לעשות, כאשר 'אדם טובל ועצבות בידו' - מקיים מצוות ולא בשמחה. הרי במצב זה הינו דומה לאדם המנסה להדביק שני לוחות עץ בדבק נגרים מקצועי, אלא שמיד אחר שמרח את הדבק הרטיב את מקום החיבור במים, במצב זה גם הנגר החובב יוכל לומר בהחלטיות שהדבק לא יעניק תוצאות רצויות, אדם זה ייגע לריק!

והנמשל: המצוות וכל המעשים הטובים תפקידם לדבק את האדם בקב"ה, אולם, כאשר האדם עצוב, חוסר השמחה מונע מן 'הדבק' לפעול. בשל כך הקב"ה מקפיד מאוד על האדם שמונע מעצמו השראת השכינה.

לכך אנו מתפללים: "שמח נפשנו בישועתך - וטהר לבנו לעבדך באמת." לפי שטהרת הלב לעבודת ה' באמת, תלויה בעיקר בשמחה.

נוכח לחיות בשמחה וטהרה תמיד - אמן!

בפרשה אנו קוראים: "אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים... וְאִם נָקְבָה תֵּלֵד וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים..."

והשאלה: מפני מה חילוק זה. מדוע לזכר טמאה שבועה ימים ואילו לנקבה שבועיים, מה ההבדל בין השניים?

אכן, שאלה זו כבר נשאלה בגמרא (נדה לב:): "מפני מה אמרה תורה זכר לשבועה ונקבה לארבעה עשר?"

והגמרא משיבה כך: "זכר שהכול שמחים בו - מתחרטת לשבועה, נקבה שהכול עצבים בה - מתחרטת לארבעה עשר."

ביאורו המפרשים. זכר יש בו את שמחת מצוות ה'מילה'. ועוד, זכר נוטריקון זה - כר' (כר' - לשון מזון) שבא לעולם וככרו בידו, בכוחו לפרנס את עצמו, ולכן אין דאגת מזונותיו על הוריו.

אולם. נקבה, בת מלך - אין כבודה לצאת לעבודה בחוצות, הרי שדאגת מזונותיה על הוריה, הם דואגים על שפע פרנסתם שהקב"ה ישפיע להם מזונות אף לצורכה. יתרה מזו, דאגת ההורים לבתם הינה בכל עת, כל משך חייהם, בעודה ילדה שמישהו לא ינצל את תמימותה, נערה עם מי תתחתן אחרי שהתחתנה שבעלה ידאג לה באמת ויבין את כל המעשים ה'לא מובנים' שעושה וכו'... כך דאגתם אל הבת הרבה יותר מדאגתם אל בנם. לכן - בלידת נקבה קיימת דאגה יתרה בצידה.

וכעת נותר להבין. מהו הקשר בין התשובה לשאלה? מה שייד עניין טומאה - לשמחה. הרי טומאה, זו מציאות קיימת! אם כן, מדוע נאמר שאחר שבועה ימים מיום הלידה כאשר אשה שמחה בבן זכר, התורה מטהרת אותה בו ביום שגדלה השמחה. ולעומת זאת, בנקבה, שהשמחה מתאחרת, טהרתה - מתעכבת עמה, עליה להמתין שבוע נוסף בטומאה?

אלא מכאן אנו מגלים יסוד גדול. כידוע ומפורסם לכל בר ישראל, טהרה - גוררת ומשפיעה שמחה. אלא שעל פי דברי הגמרא מתחדש חידוש עצום - 'שמעו ותחי נפשכם'!

לא רק טהרה משפיעה שמחה אלא - ה'שמחה' - היא עצמה גוררת ומשפיעה את הטהרה!

פירוש: טומאה הבאה לאדם, יסודה בעצבות. ואילו טהרה השורה על האדם, מקור ביאתה מחמת שמחת מצוה.

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

הרב אלון בן שבת

שאלה

האם מותר לילך לבית הקברות בחודש ניסן במלאת ימי השבעה והשלושים ויום השנה?

תשובה

במסכת סופרים (פרק כא ה"א-ג) איתא, ולמה אין מתעניין בחודש ניסן, מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן, ושנים עשר נשיאים הקריבו קרבנם לשנים עשר יום, יום לכל שבט ושבט, וכל אחד היה עושה ביומו יום טוב. וכן לעתיד לבוא עתיד המקדש להיבנות בניסן, לקיים מה שנאמר (קהלת א ט): "אין כל חדש תחת השמש". לפיכך אין אומרים תחנונים כל ימי ניסן, ואין מתעניין עד שיעבור ניסן.

והובא בטור (או"ח סימן תכט) וכתב הבית יוסף שם, ונראה דהכי פירושו דמסכת סופרים אין מתעניין "בכל" חודש ניסן מאחר שבאחד בו הוקם המשכן וב"ב ימים שאחריו הקריבו הנשיאים קרבנם ואחר כך חג הפסח שבעה ימים, הרי רובו יצא בקדושה, והילכך אין להתענות בו כלל.

והנה הטור כתב עוד על פי המשנה דמסכת סופרים דאין נופלין על פניהם מראש חודש ניסן עד אחרי אסרו חג לא ביום ולא בלילה ואין אומרים צדקתך במנחה בשבת ואין מספידין. ומקורו מספר הרוקח סימן רמה. והקשה הבית יוסף דמשמע מדבריו על פי הרוקח דמאסרו חג ואילך נופלים על פניהם ומתענים ומספידים והא במסכת סופרים אסר להתענות בכל חודש ניסן, ותיירץ דמשום דבגמרא דידן משמע דאין איסור כלל להתענות בניסן דאמרין (תענית יז): מריש ירחא דניסן דלא למיספד ומתמניא ביה דלא להתענאה, וקיימא לן (ראש השנה יט): בטלה מגילת תענית (מגילת תענית פירש רש"י, ימים טובים שקבעו חכמים על ידי נסים שאירעו בהם ואסרום בתענית ויש מהם אף בהספד וכתבום במגילה אחת אילן יומיא דלא להתענאה בהון) וזה היפך המנהג שנהגו שלא להתענות עד אסרו חג, ולכך הביא הטור סמך להמנהג מהמשנה במסכת סופרים דאסור להתענות בניסן, ואף דלהמשנה כל חודש ניסן בכלל, מאי דנהוג נהוג ומאי דלא נהוג לא נהוג.

ובדרכי משה (סק"ב) כתב דהמנהג פשוט דלא להתענות ולהספיד בכל חודש ניסן. וכ"פ השו"ע סימן תכט סעיף ב וז"ל, אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן, ואין אומרים 'צדקתך' בשבת במנחה, ואין מספידין בו, ואין מתעניין בו להזכיר בציבור, והבכורות מתעניין בו בערב פסח. וכ"פ הרמ"א. ע"ש.

ומכאן היה נראה לומר שהוא הדין שאין לעלות לקבר בכל

המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יצחק אלון

נושא: השבת אבידה השייכת לגוי אבל היא מושכרת אצל ישראל

שאלה: ראובן הלך ברחוב בדרכו לכולל 'חושן משפט' שבו הוא לומד, בדרך הילוכו ראה שקית המונחת בצידי המדרכה, וכיון שלא ראה אף אדם בסביבה, הבין שכנראה שקית זו נשכחה מבעליה, הוא פתח את השקית בכדי לראות אם יוכל לקיים מצות השבת אבידה וראה שבשקית מונחים שני מכשירי חשמל, על מכשיר אחד היה רשום שם ומספר טלפון, ועל המכשיר השני לא היה זיהוי. כשהתקשר ראובן למס' הטלפון הרשום על המכשיר, ענה לו יהודי בשם שמעון, ששמח לשמוע שראובן מצא את השקית שאבדה לו. הוא אמר כי מכשיר אחד הוא שייך לו, והוא יכול לתת בו סימנים מובהקים, ואילו המכשיר השני הוא שכור אצלו, מחנות פלונית המשכירה מכשירים אלו. ראובן סיכם עם שמעון שבצהריים לאחר גמר הסדר בכולל, בדרך חזרתו לביתו יעבור דרך המשרד של שמעון, ויחזיר לו את האבידות היקרות.

כשראובן הגיע לכולל, הוא פנה לראש הכולל וסיפר לו על שני המכשירים היקרים שמצא, מכשיר אחד היה בו סימן, והמכשיר השני שהמאבד שכר מחנות פלונית אין בה סימן. ראובן אמר לראש הכולל שמסתבר שכיון ששני המכשירים מונחים בשקית אחת, הרי שהסימן שיש במכשיר אחד הוא סימן גם למכשיר השני ולכן הוא חייב להחזיר את שני המכשירים, כיון ששניהם היו מונחים בשקית אחת (עי' ב"מ כד: מצא פירות בכלי. ושם כז: חמור בסימני אוכף). אך ראש הכולל השיב לראובן: "הנה לאחרונה למדנו הלכות השבת אבידה, כעת אערוך לך מבחן מעשי על החומר שלמדנו, מדוע יתכן שאינך חייב להחזיר לאובד אחד מהמכשירים". ראובן החל לעבור במוחו על כל הלכות השבת אבידה, לפי סדר הסימנים, אך לא מצא סיבה שלא יתחייב להשיב האבידה. ראש הכולל ראה שהוא לא מצליח למצוא את התשובה, ולכן נתן לו רמז: "למי שייכת החנות המשכירה את מכשירי החשמל הללו?" "אה!" הבין מיד ראובן "בוודאי הרב מתכוון שזו אבידת גוי, ולכן אין חיוב להשיבה למאבד. אבל כאן זה שונה, משום שהכלי שכור ביד ישראל, ואם הוא לא יחזיר את הכלי לחנות, הם יחייבו אותו לשלם את שווי הכלי, ואם כן אני מחזיר אבידה לישראל, ולא לגוי" ראש הכולל וראובן החלו לפלפל בדיון זה של אדם שמצא אבידה השייכת לגוי אבל היא מושכרת אצל ישראל אחר, אם יש חיוב להחזיר האבידה לישראל בכדי שלא יפסיד, ולאחר שפלפלו בדיון זה, נמנו וגמרו שעליהם לשאול דיין שיורה להם איך לנהוג הלכה למעשה, ואכן הם הלכו ושאלו דיין. מה ענה להם הדיין?

תשובה: ראוי ונכון שראובן יחזיר האבידה וכדלהלן בנימוקי התשובה.

נימוקים: בשו"ע (חו"מ סי' רסו, א) נפסק: אבדת העובד כוכבים מותרת, שנאמר אבידת אחיך (דברים כב, ג). והמחזירה, הרי זה עובר עבירה, מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח. ובמקום שיש חילול השם, אבידתו אסורה וחייב להחזירה (ומקור הדברים בסוגיא ב"ק קיג:).

ויש לברר מה הדין באופן שהאבידה היא של גוי, אבל היא נמצאת באחריותו של ישראל שהוא שומר או שוכר עליה, ואם תאבד ממנו יתחייב לשלם את דמיה, אם יש חיוב להשיב לו. ומצינו בדברי חלק מהפוסקים שנקטו שבאופן כזה שמצא אבידה של גוי שישלם חייב בשמירתה, שחייב להשיבה לישראל השומר, כן פסק הגר"ש קלוגר (חכמת שלמה חו"מ שם. ובתשובותיו האלה לך שלמה חו"מ סי' יח) ובשו"ת זכר יצחק (מכון

המשך בעמ' 4

להצלחת חיילי ישראל

העלון מוקדש

לרפואת שלמה יצחק בן מאיה

חודש ניסן וכן כתב בספר קב הישר פרק פח, דאין המנהג בניסן לילך על בית החיים, להתפלל על הקברים ולומר תחנונים כמו בשאר ימים. ע"ש. (ואין ברור בדבריו דמיירי על העולים במלאת השבעה ושלשים ויב"ח, ואולי מיירי באופן כללי שאין לילך בימי ניסן לבית החיים, וכן ראיתי שהעיר בשו"ת אדרת תפארת חלק ה סימן נב אות ד) וכ"כ הגאון ר' יוסף משאש זצ"ל, רבה של חיפה, בשו"ת מים חיים ח"ב (סי' קלב) שטעם מנהג סלוניקי שאין עולים לבית העלמין בימים שאין אומרים תחנון, פשוט הוא מפני שהביקור בבית הקברות מעורר בכי ויגון. ע"ש. וגדולה מזו כתב בשו"ת לבושי מרדכי תנינא (חיו"ד סי' קמ), שאין להקים מצבה בשלושים יום הסמוכים לחג, כדין שאסור לעשות הספד בל' יום הסמוכים לחג, ובהקמת המצבה רגילים לבא לידי בכיה והספד. והביאו בשו"ת מנחת יצחק ח"ג. (סי' נא-נב) ובחזון עובדיה (חנוכה עומד יב) אולם בחזון עובדיה אבלות (חלק א עמוד תנג) כתב בפשיטות שיש להקים מצבה בסיום השבעה אפילו אם הוא בחול המועד. ע"ש.

אך הנה אפילו בתענית גופיה לדעת השולחן ערוך אין איסור אלא בתענית ציבור שהרי כתב, ואין מתעניין בו להזכיר בציבור. וכ"כ המגן אברהם (סק"ד) בדעת השו"ע, והוא כמו שכתב בבית יוסף דאיתן שנוהגים להתענות שני וחמישי כל השנה, גם בחודש ניסן מתעניין דאין לבטל אותן תעניות מפני מה שהקריבו הנשיאים ועשו יום טוב. אלא שהרמ"א כתב דגם בזה "נהגו" שאין מתעניין בו תענית כלל אפי' יום שמת בו אביו או אמו, ואף הרמ"א התיר להתענות בתענית חלום. ע"ש. וכן כתב הפר"ח (סק"ב) דתענית יחיד שפיר דמי, ואפילו תענית ציבור אינו אלא מנהג אבל מעיקר הדין שרי להתענות אפילו בציבור ע"ש.

וכן ראיתי שהעיר בזה בשו"ת דבר משה, (אמריליו חלק א יו"ד סימן סח) ושם כתב גם כן שמותר לעלות לקבר בניסן ולומר קדיש, ושכן עשה מעשה כשאירע יום הפטירה של אמו באסרו חג שחל ביום שישי ודחו התענית ליום ראשון, אולם העליה לקבר עשו ביום שישי שהוא אסרו חג. ע"ש. והובא בעיקרי הד"ט (יו"ד סימן לו אות לה) אלא ששם כתב שהגאון בעל פני אהרון ((או"ח סימן כז) אחיו של הגאון דבר משה חולק עליו ודעתו, דלא יעלו לקבר באסרו חג עצמו אלא ידחו העליה ליום ראשון. ע"ש.

והמעין בגוף תשובת הרב פני אהרון יראה שם שלא רק שלא שנחלק בזה על אחיו אלא הביאו ואף הסכים עמו לענין הקדיש והעליה לקבר שיעלו באסרו חג עצמו. ואף בתשובת הרב דבר משה כתב על יום השנה של פטירת אמו "וכן עשינו מעשה" ולא נראה שהוא עלה ביום שישי ואחיו עלה ביום ראשון. ושוב ראיתי להרב עיקרי הד"ט במקום אחר (או"ח סימן כט אות לג) שהביא ג"כ דברים הללו ושם כתב דדעת הרב פני אהרון שיקדימו העליה

לקבר ליום שישי והתענית ידחו ליום ראשון, ושדעת הרב דבר משה שגם את העליה לקבר ידחו ליום ראשון וכמעשה שהיה בפטירת הרב בנימין עשאל. ע"ש. והדברים ברורים כמו שכתבתי דאין מחלוקת כלל בין הרב דבר משה לאחיו הרב פני אהרון ושניהם מודים דיקדימו הקדיש ליום שישי, ורק בעובדא דפטירת הרב בנימין עשאל נהג בנו לדחות העליה והתענית ליום א כמבואר שם, וזה ברור. ועכ"פ לכולי עלמא מותר לעלות לקבר בחודש ניסן ורק באסרו חג בעובדא דהרב בנימין עשאל דחו העליה ליום אחר, וגם בזה לדעת הרב דבר משה ואחיו יעלו באסרו חג עצמו.

וכן כתב בספר נתיבי עם. (סימן רכד) וכ"פ בשו"ת שמש ומגן. (ח"ד סימן סו) וכ"כ בספר גשר החיים להגאון רבי יחיאל מיכל טוקצינסקי. (פרק כט, ה) וראיתי בשו"ת מלמד להועיל (יו"ד סימן קמה) שכתב לבאר המנהג שאין עולים לבית הקברות בחודש ניסן לפי מה שכתב בספר ארחות חיים (להגאון רבי נחמן כהנא מספינקא, סימן תר"ה) שהיעב"ץ הקפיד שלא לילך על הקברות בערב יום כיפור משום דהוא יום טוב, אלא היה הולך יום או יומיים קודם. (ודברי היעב"ץ הם בסידורו, שער החצר מסילה א אות ג) ושכ"כ המגן אברהם בסימן תקפא (לא מצאתי שם) שבערב ראש השנה אין לומר רק התחיות שכתובים בספרים מפני שאין אומרים תחנון. ומשמע שבימים שאין אומרים תחנון אין לומר כל התחיות בבית הקברות, ואפשר דמשום הכי נמנעו ללכת על הקברות בניסן משום דרוצים לומר כל התחיות. ושוב הביא להרב דבר משה והרב פני אהרון שהתירו (וזה כמו שכתבתי בדעתם. ונראה קצת מדבריו שהרגיש כמו שהערתי על הרב עיקרי הד"ט) ולכן כתב שמי שלא הלך בערב ראש חודש ניסן יש להתיר לו לילך בניסן אך לא יאמר כל התחיות שאומרים בשאר ימות השנה אלא תחיות ההשכבה וכדומה. ע"ש.

ובשו"ת דבר יהשע (חלק ב סימן פ) כתב דגם אם באים לידי בכי לא מצינו שאסרו דבר זה, ורק בימים "שחייב" בהם בשמחה יש לאסור. ע"ש. אכן בשו"ת תשובות והנהגות (חלק ב סימן סה) כתב דאם באים רק לומר תהילים וכמה תפילות מותר, אבל אם עלולים לבכות שם הרבה "כדאי" לדחות, והקרוכים יחליטו דבר זה לעצמם ע"ש. ובדרך כלל ביום השנה כמעט אין מצוי כלל שיבואו לידי בכי. ועיקר הקושי הוא ביום השבעה ומקצת ביום השלושים.

העולה להלכה מכל האמור שאין שום מקור בהלכה באופן ברור לאסור עליה לקבר בחודש ניסן, ומעיקר הדין הדבר מותר לכתחילה, וראוי להורות לעולים להשתדל שלא להביא עצמם לידי בכי אלא יאמרו התפילות והתהלים והקדיש, ולא ידברו מענין הנפטר וכדומה.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ירושלים, סי' יג ד"ה ולזה). אמנם הפתחי תשובה (שם סק"א) הביא שהגרעק"א (ב"מ כב: ד"ה אבידת אחיך) הביא בשם חכם אחד שסובר שפטור מלהחזיר האבידה, והרע"א עצמו נסתפק בזה, ונשאר בצ"ע לדינא (וכתב שם, שלר"ש הסובר שדבר הגורם לממון כממון, פשיטא שחייב להחזיר. אך לרבנן, אף שמציל את ישראל מהפסד, מכל מקום שוא לא מיקרי 'אבידת אחיך').

והנה הדבר טעון ביאור, מה הצד שלא יהיה חיוב השבת אבידה לישראל, הרי בכלל חובת השבת אבידה הוא הצלה מכל הפסד שיבוא לישראל, וכמבואר בגמ' ב"מ (לא). 'ראה מים ששוטפין ובאין, הרי זה גודר בפניהם', ומדוע כאן לא יהיה חיוב להשיב האבידה כדי למנוע ההפסד מהישראל. ומצינו עוד בכמה מקומות, שגם הפסד עקיף, דהיינו שהישראל יתחייב ממון אם לא ישיבו לא את האבידה, נחשב הפסד שיש חיוב מכת מצות השבת אבידה להציל את ישראל ממנו (עי' רמ"א סי' רסא סעי' ב, שאם מצא פרה של חברו הרועה בשדותיהם של גוים, ויש חשש שהגוים יקנסו את בעל הפרה על כך, הרי זה חייב להחזיר הפרה לבעליה כדי למנוע ממנו הקנס. וגם הגרעק"א בעצמו כתב בב"מ ל. שאם אחד השאיל לחבירו בהמה, ואבדה בהמה מהשואל, אם ימצאנה המשאיל, הוא חייב להחזירה לשואל, כדי שלא יתחייב באחריותה). אכן התשובה היא, שכיון שאבידת הגוי מותרת היא, והרי היא כמו הפקר שיש למוצא זכות ליטלנה ולזכות בה, לכן מסופק הרע"א שאין חייב להפסיד ולהימנע מלזכות לעצמו באבידה שמצא שהיא של גוי, ואע"פ שהישראל השומר יפסיד, שהרי הדין הוא שבהשבת אבידה אין חייב להפסיד משלו כדי להחזיר האבידה של חברו, וכיון שיש לו יכולת לזכות באבידה זו שהיא כהפקר, אין צריך להשיבה לישראל כדי למנוע ממנו הפסד, שהרי גם המוצא יפסיד שלא יוכל ליטול האבידה לעצמו. אמנם הצד השני של הרע"א לחייבו בהשבה, מפני שאינו דומה לכל הפסד משלו כדי להשיב האבידה, שהוא הפסד גמור בממון שלו, אבל כאן הסיבה שיכול לזכות באבידה זו היא מפני שהישראל שומר עליה והיא אבדה מידו, ובאופן כזה שהוא רוצה להרויח מאי השבת אבידה לחבירו, לא נאמר הכלל שישלך קודם לשל חבירו' ולכן מסופק הרע"א אם יש עליו חיוב השבה.

למעשה, גם לפי הצד של הרע"א שפטור מלהחזיר, נראה שיש חובה לפנים משורת הדין להחזיר האבידה לישראל השומר כדי שלא יפסיד את כספו, שהרי הדין הוא שבכל אבידה שאין בה חיוב השבה, שמצד הדין יכול המוצא לזכות בו כזוכה מן ההפקר (כמו שמצא אבידה במקום של רוב גוים שבעל האבידה נתייאש ממנה) מ"מ יש חובה לפנים משורת הדין להחזירה לבעליה (ראה סי' רנט, ה), ועל כן בנדון דידן יש על ראובן להחזיר האבידה לפנים משורת הדין לכל הדעות.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

שור המצא פן המדרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי אליהו לופס

מי הוא אותו ר"מ בשיבת פורת יוסף שהגיש לו מן הגרע"א צוק"ל את חיבורו הראשון, קונטרס "יביע אומר" על מסכת הוריות, וכל כך שיבח את מן התלמיד הצעיר והבהיר כי הוא וואה בו פוטנציאל אדיר. וכן כתב בדברי ההסכמה בפתח הספר של מן כי "מאז שהתחיל ללמוד אצלי הכרתיו שהוא עתיד לעשות חיל בתורה". וכשנעדר מן מהישיבה לזמן מה כדי לעבוד בחנות של אביו, היה ר"מ אחד בשיבה שדפק על דלתו של חכם עזרא עטיה צ"ל כדי לתהות מדוע חדל התלמיד עבדיה יוסף מלחבוש את ספסלי הישיבה.

הרב אליהו לופס צ"ל נולד ב' בטבת תר"ן בחלב שבסוריה לרב יעקב ולחנה לופס, בן למשפחת רבנים בת 300 שנה. היה ר"מ בשיבת "פורת יוסף", דיין בבית דין צדק לעדת הספרדים בירושלים וממקימי שכונת "בית וגן" בירושלים. בין תלמידיו נמנו כמה רבנים מפורסמים, בהם הרב עובדיה יוסף צ"ל.

אם הרב לופס היה חי היום בזמנינו ורואה בהתפתחותה של עולם התורה וההלכה כפי שלא היתה מעולם בעם היהודי ועוד בארץ ישראל היה מתפעל ללא ספק, והדברים נאמרים כלפי מה שנאם בהיותו בשיבת פורת יוסף וז"ל: איה כל אותם הישיבות וכל אותם בתי התלמידי חכמים קודש קודשים, שהיו לעדת הספרדים? ואל תאמר הימים הראשונים היו טובים מעתה' לא כן האמת, גם עתה יש לנו כסף ותועפות, ויש לנו די זהב, רק חסר לנו הרגש, חסר לנו הרצון, אם נרצה לילך בדרך הראשונים לייסד בתי תלמוד תורה ויראה, יש לנו האפשרות והיכולת, ואפילו אם לא היה לנו כספי כוללות ושאר הקדשות הנמצאים תחת יד העדה, היינו יכולים לשים מס חמישה גרוש לכל גולגולת לקרן התורה, ובזה היינו יכולים לגדל כמה נטיעות טובות, לא היה לנו זולת 'בן פורת יוסף' עוד 'בן פורת עלי עין' של תורה, אזי הי לנו כמה בנות צועדות לפנינו 'עלי שור'. זכרו איך הייתה עדת הספרדים לתפארת, ברבניה ובגאוניה, וממנה תורה יוצאה לכל עם ישראל. ע"כ.

ואביא לפניכם דבר תורה קצר מפי קודשו, מסוג דברי התורה ברובד הפשט המתוקים שיופים בפשטותם. וז"ל: 'כפה פרשה לעני וידיה שילחה לאביו' - כפה פרשה לקבל מהנדיבים בעד העניים, ולכן נקט 'כפה' ולא 'כפיה' או 'ידיה' לרמז על מנהג הטוב שהיה לה לצדקת שהייתה מקבלת מהנדיב כל מה שייתן אפילו דבר קטון מאוד, ולכן פרשה כף אחת לרמז שמקבלת כל שהוא, ואחר כך חילקה לאביון בסבר פנים יפות, בשתי 'ידיה' - נתנה בעין יפה ומתנה מרובה. (אמרי פי' וכן אביחיל).

ביום ד' בתמוז ה'תרצ"ח נפטר לאחר ייסורים וצער כשהוא במלוא כוחותיו ושנותיו הצעירות, כבן 48 שנים. מפאת אשפוז וטיפול מוטעה, בבית החולים "משגב לדך" בעיר העתיקה, כשקיבל בטעות זריקה לא סטרילית התפתחו ברגלו נמק והרעלת דם כללית, ומיד הועבר לבית החולים "וואלך" שעירי צדק שם חלה הידרדרות נוספת במצבו.

בימי מחלתו האחרונים, כשהיה באפיסת כוחות, הוכיח את המבקרים אותו בבית החולים: "העיקר היא התורה". לחולה ששכב לידו, הציע לזכות במצוות הנחת תפילין שלא יאה כקרקפתא דלא מנח. עד רגעיו האחרונים היה בצלילות מוחלטת, ביקש שיטבילוהו במקווה טהרה לאחר פטירתו.

לרב לופס היו שלושה אחים: רבי ניסים, רבי אברהם ורבי שלום, שלושה בנים ושבע בנות.

משפחתו הוציאה לאור לאחר פטירתו את הספר "אמרי פי וכן אביחיל" - דרושים מוסריים על התורה. בשכונת "בית וגן" בירושלים נקרא רחוב על שמו.

תמצית מההלכה היומית

הרב אברהם כהנא

בשאר ימות השנה, וזה מסמל את האמונה על הפרנסה שהקב"ה ישפיע עלינו (לקט הלכות א, עמ' שמב). יש נוהגים להניח את החלה עד שריפת החמץ של שנה הבאה והוא זכר למן (שם). יש שאמרו שאינו אסור לאפות חלה כזאת ומנהג זה מוזכר בספר 'טעמי המנהגים' אך אין עניין (קצוש"ע גנצפריד עם פירוש ד, קכ).

לא רק לקרוא קריאת שמע: משל לעשיר שהיה צריך לנסוע לכמה ימים, והוא כתב למשרתו כמה דברים שצריך לעשות בבית בימים שלא יהיה בבית, כששב העשיר אמר המשרת: "עשיתי רצונך, קראתי כל יום את המכתב בבוקר ובערב...". אמר העשיר: "אוי אויל, מה שצויתך לעיין במה שכתוב הוא רק כדי שתדע מה לעשות, ולא שתצא ידי חובתך בקריאה לבד". הנמשל: קריאת שמע היא לא רק קריאה כדי לצאת ידי חובה, אלא לקיים ולדעת מה לעשות (שם עולם א, יב).

שימוש בדאודורנט או סבון של גברים נשים או להיפך: יש אומרים כי אסור לאיש להתבשם בבושם המיוחד לריח נשים, אפילו אם מתכוון רק להעביר ממנו ריח רע, משום 'לא ילבש' אם הריח חזק מאד (באר משה ד, קכ) ויש אומרים שאין הרבה הבדל בריח ולכן מותר (מעין אומר ד, עמ' צט).

נמנים בבית המדרש ובזמן לימוד: הלכה היא, שאין ישנים בבית המדרש, וכל המתנמנם בבית המדרש חכמתו נעשית קרעים, שנאמר: 'וקרעים תלביש נומה' (שו"ע יו"ד רמו, טז). בגמ' מבואר שר' זירא האריך ימים בזכות שלא ישן בבית המדרש אפילו לא שינת עראי (מגילה כח, א). יש אומרים שהימנעות משינת עראי בבית המדרש היא מידת חסידות (ש"ך יו"ד רמו, טו), ויש שפקפקו על זה שלכאורה אפי' מידת חסידות אין בזה (בית הלל יו"ד רמו, ד). יש שחילקו בין הרב לתלמיד, שעל הרב יש מידת חסידות ואילו על התלמיד נאמר שתורתו נעשית קרעים משום שהוא מפסיד את השיעור (עין אליהו מגילה כח, א). יש שאמרו שתורתו נעשית קרעים, משום שלומד לסירוגין ובהפסקות (הגר"א משלי כ, יג), שעיקר הלימוד הוא הרציפות וההתמדה (קובץ אגרות חזו"א א, א-ג).

תפילה בבית כנסת רחוק כשיש לידו בית כנסת קרוב: נחלקו האחרונים, האם עדיף להתפלל בבית כנסת רחוק כשיש לידו בית כנסת קרוב, שכן יש לו שכר פסיעות על זה שהולך לבית הכנסת הרחוק (מג"א צ, כב). יש אומרים שעדיף להתפלל בבית הכנסת הקרוב משום שאין מעבירים על המצוות, ולא נאמרה מעלת שכר פסיעות אלא כשיש רק בית כנסת אחד והוא רחוק (גזע ישי, מערכת א, כז). יש אומרים שאם בבית כנסת הרחוק יש צורך, כגון שיש לו מקום קבוע, מותר להעביר על המצווה ולהתפלל שם (דברי מלכיאל ה, יט).

סגולת אמירת שירת הים בשמחה: בזוהר הפליגו בשבח אמירת שירת הים והסודות שבה לאחר אמירת פסוקי דזמרה (זוהר ב קלא, ב), שהיא עילוי גדול ונחת לשכינת עוזנו. על כן צריך לאומרה בשמחה רבה ובנעימה, ויצייר כאילו הוא עומד ביבשה בתוך הים, והמצריים נטבעים והוא ניצול, והוא סגולה לכפרת עוונות (צפורן שמיר ב, כד).

שלא עשינו עבד: יש שאמרו לכוון בברכת: 'שלא עשנו עבד' לתת הודאה להקב"ה על שהצילו היום מלעבוד עבודת פרך בחומר ובלבנים במצרים (ע"פ הרמב"ם חמו"מ ז, ו).

שייף עייל שייף ונפיק: בגמרא מובא שמי שענוותן ושפל ברך, "שייף עייל שייף ונפיק" (שוחה ונכנס שוחה ויוצא) ולומד בתורה תמיד ולא מחזיק טובה לעצמו הרי הוא בן העולם הבא (סנהדרין פח, ב). כלומר לעוה"ב ראוי בעל ענווה ובעל תורה. ואם הוא הולך בנחת ויוצא בנחת הוא בעל השקט ומנוחה זהו הראוי לעולם הבא ששם השקט והמנוחה (מהר"ל ח"א סנהדרין פח, ב). כשאדם נכנס לבית המדרש והוא שוחה ושפל אין בזה חידוש, כי אין לו במה להתגאות, החידוש הוא 'שייף ונפיק', כלומר גם בעת שהוא יוצא מבית המדרש הוא נשאר בעוונותיו כמו שנכנס (אמרי חן ב, נצבים).

כשרות תוצרת נס במקדש: בגמרא מובא על 'גשם של חיטים' שירדו מן השמים (מנחות סט, ב). יש אומרים שהעננים שבאוקיינוס הביאו את החיטים לארץ ישראל (רש"י מנחות סט, ב). יש אומרים שעל ידי נס נזרעו בעננים (תוס' מנחות סט, ב). יש אומרים שחיטים שנעשו בדרך נס וכן שמן זית שנעשה בנס הרי הוא כשר לעבודת המקדש (ימי החנוכה – שכתר עמ' א), ויש מחלקים ואומרים שחיטים מנס כשרים אך לא שמן זית שנעשה בדרך נס, שכן התורה התכוונה לשמן המופק מעץ הזית (כלי חמדה שמות לה, כז).

נתינת שקדי מרק לתוך מרק בשבת: לדעת השלחן ערוך אין בישול אחר קליה או טיגון, ולכן מותר אפילו לערות מרק מכלי ראשון על שקדי מרק, וכן מותר לערות מים חמים על קפה וכך הוא מנהג בני ספרד (הליכות עולם ד, עמ' מד). האשכנזים נוהגים להחמיר בבישול אחר אפיה, אך מכל מקום, לעניין שקדי מרק, אם נעשו בטיגון בשמן עמוק, הם נחשבים כמבושלים (ש"כ א, א). האופן המותר הוא, לתת שקדי מרק לתוך צלחת שמזוג לתוכה מרק ממצקת (וביום השבת א, ג).

ברכה על מרק שיש בו אטריות או שקדי מרק: אם אוכל אטריות או שקדי מרק יחד עם המרק ויש באטריות או בשקדי מרק כמות חשובה מברך מזונות ופוסט את המרק, ואף אם לפעמים עולה לו בכף רק המרק, כיון שעיקר אכילתו הוא האטריות או שקדי המרק נפטר הכל בברכת 'מזונות' (משנ"ב רה"א; חזו"ע ברכות, עמ' קסו). ויש אומרים שיברך תחילה שהכל על המרק ולאחר מכן יברך מזונות על האטריות (וזאת הברכה יב, ברכה על המרק). אבל אם היו האטריות או שקדי המרק בכמות מועטת ועיקר הכוונה היתה לשתית המרק צריך לברך על המרק בלבד (חזו"ע שם), ויש אומרים שאף שנתן מעט אטריות במרק מברך מזונות על האטריות ופוסט את המרק (אול"צ ב יד, לא).

הלת מפתח אחרי פסח: יש שנהגו בשבת שאחרי הפסח לאפות חלות מפתח, לרמז שיפתח לנו ה' שערי פרנסה מכיוון שאחרי פסח ננעלים השערים (אוהב ישראל, ליקוטים), ועוד שבפסח נידונים על התבואה, והעומר מתיר את התבואה החדשה, ואנו עושים 'מפתח' מיד לאחר הפסח – שאפשר לאכול כהרגלנו

מטרות העצמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

האור שבך

בוקר אחד, בשעה מוקדמת מידי לפני שהשמש סיימה לפזר את קרניה לבתי הספר, ולפני שזאטוטי תבל הספיקו לפתוח את עיניהם, ולפרוץ בשירת מודה אני קולנית.

עמדה אישה אחת במטבח ביתה. בשלה, סדרה, מהרה לסיים את עיסוקי שעת בוקר זו. מייחלת לרגע אחד עם תינוק שמגרגר, לרגע של משחק שקט עם הגדולים יותר. שבויה בחלומה המציאות כה שונה, נו היא מבינה, אין איך לשנות את העולם, אין איך לחזור אחרי יום עבודה עם אותן אנרגיות. וכן, כשהתפקיד כבר ברור, נשאר לה רק לגרור... ולשמוח.

האם לכך התכוון המשורר? מרעימה עליה המחשבה. האם לראות את החיים, לסלוח, להמשיך, להישאב לשגרה? ופתאום זה מגיע, הרגע הזה, המתוק, היקר, המאיר, אישה יקרה תראי כמה את פה בעולמם של כולם, לרגע כזה ייערך הבורא שתביני את כוחך בעולם. דואגת לגוף דואגת לנפש מרימה את ביתך על רגליו, תני לעצמך כמה רגעים של פשוט להנות מה-עכשיו.

לא לחפש שמשוה יקרה. כי הטוב ביותר עתה לפניך, להנות מהרגע, מכוס הקפה, מזאטוטים שמושכים ברגליך. חד פעמי הוא הרגע הזה, אחד מפלאי הבריאה לפניך. מתוק הוא הרגע, חולף הוא מהר. תכניסי תנשמי אותו אלייך. זהו, ואז שקט, בראש ובלב. ושמחה עם תודה מתפרצת, תודה שזיכית אותי אבא יקר, תעזור לי להנות מכל רגע ולך להודות. ואת – כבר עם ניצוץ שנדלק בעיניים ממשיכה את משימות השגרה הפעם עם לב דלוק ושפתיים בורקות וזאטוטים ביחד עם שירה.

סיפורה של אישה, סיפורו של תפקיד עצום ורב ממדים. היא בסיס לכל כך הרבה אנשים, חיים, רגשות, חוויות.

ודורות. עוד מבריאת העולם היית אם כל חי – ומאז עד עתה את יוצרת צורה, כי בלי צורה המציאות חסרה. את מעין מנוע ליצירת חיים, בעולם בשותפות עם נותן הנשמה וגם יוצרת חיים, בנפש רוח ונשמה.

כמה כוח את צריכה להחזיק את כל זה על כתפיים, את ראוויה לאהבה הערכה והוקרה ביחד עם זה זו שליחות ומשימת חיים. את לא צריכה להיות מישוי אחרת. לא טובה יותר, לא חזקה יותר. רק – את. מדויקת כמו שאת הרגע, עם הכוח שאין-יש לך, עם הבלבולים שלך, עם כל כולך וכול רבדיך, השלמים שבעיניך ואלו ששלמים בך בלי שאת רואה את שלמותם. כך נולד בך מן קסם, שמרים אותך ואת כל מי שלצידך על הרגלים. "כתיב אעשה לו עזר במה אישה עוזרתו לאדם א"ל אדם מביא חטין, חטין כוס? פשתן, פשתן לובש? לא נמצאת מאירה עיני ומעמידתו על רגליו" (יבמות ס"ג א). **כמה עוצמתית** את כשאת משחררת את הרצון שלך לשלום ומאפשרת לקב"ה להוציא בשבילך את הטוב ביותר. **פי כמה עוצמתית** את כשאת בטוחה – שאת לא לבד והוא מנהיג ומכוון. יש רגעים בחיים שבהם אנחנו מרגישות שאנחנו בתנועה, בעשייה, ולכאורה חיות את כל מה שהחיים מזמנים – ובכל זאת, איפשהו בפנים, יש חלק קטן שרוצה יותר. שמשתוקק לעוד. לא יותר עבודה. לא יותר תפקידים. 'אמת הפנימית' שרוצה דבר בסיסי אחד – יותר נשמה, יותר חיות. יותר נשימה. יותר אמת. הרבה פחות סטרים, הרבה יותר שמחה. "כל הנשמה תהלל יה" על כל נשימה ונשימה. לפעמים זה מרגיש כמו לחפש ולפעמים, כמו קריאה חרישית שמזכירה: היי, את כאן. את עושה את העבודה מצוין, מכוונים אותך לעצור מעט כי יש משהו אחד שאת זקוקה לו יותר מלהמשיך הלאה, והדבר האחד הזה לאפשר לעצמך פשוט להתחבר. להתחבר לעצמך למתנות שלך כאן להתחבר למי

שבראך, להניח מרדיפת טרדות העולם רק לרגע, להיות, בכיף ברכות בחמלה. לחבק את הרגע לראות בו את הטוב, להזמין את הרגע הבא!!!

דרך שמתחילה בצעד קטן, אמיתי, עדין. צעד של חיבור. צעד שהוא תנועה פנימית, שנותנת לך תנוחת נפש רכה יותר, נשית יותר, מענגת יותר, פתוחה לקבל שפע יותר, ולצקת לתוכו את אורך! החיים מזמנים לנו אינסוף התמודדויות. לכל אחת יש את השיעורים שהיא עוברת בחיים. כאם. כרעיה. כאישה שבחרה להוביל אור בתוך העולם. אנחנו יודעות שמאחורי כל אתגר מסתתרת מתנה. אבל לא תמיד יש לנו כוחות לפענח את המתנה הזו. במקום להילחם, אני מאמינה

בחיבור. חיבור לעצמך – לא מתוך שיפוט, אלא מתוך חמלה. **חיבור לרצון שלך** – לא מתוך תסכול, אלא מתוך אמונה. **חיבור לחיים** – לא מתוך עייפות, אלא מתוך שמחה.

מזמינה אותך להתחבר מחדש: ללב שלך. לקול הפנימי שלך. לחלומות ששכחת שאת ראוויה להם. ליכולת הטבעית שלך לגדול בשמחה ולא במאבק. את לא צריכה להשתנות את צריכה לגלות, את צריכה לרצות, ולהוציא אל הפועל את הטוב הזה שבך, את הכוחות שלך. את החיוך שלך. את התפילה היחודית שלך.

לפעמים כל מה שנדרש כדי לשנות מסלול חיים שלם – זה להסכים להפסיק לרוץ. להקשיב. לנשום. ולבחור מחדש. מתוך מקום טוב. מתוך מקום רך. מתוך המקום שבו את לא אמורה להיאבק כדי להיות ראווה. **את כבר ראווה.**

שלחי לי הודעה. ספרי לי מה נגע בך. אני כאן, מקשיבה.

באהבה אמיתית וברכת שבת שלום!!
ליאורה דהן - מטפלת ומאמנת מנטלית
dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים